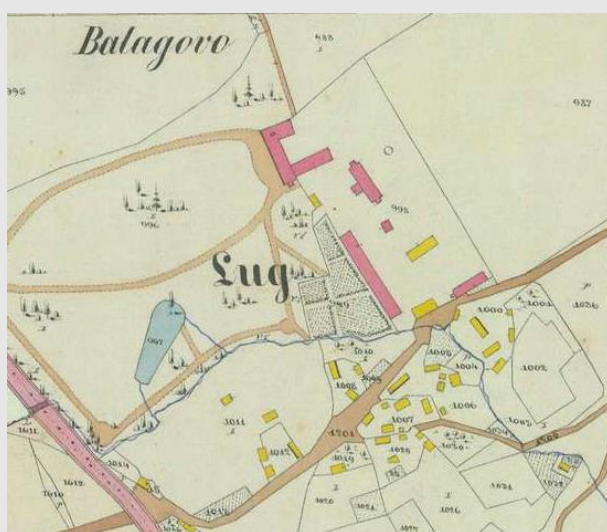

LUG SAMOBORSKI

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Zagrebačka
Grad/općina	Grad Samobor
Naselje	Lug Samoborski
Katastarski podaci	k.č. br. 149, 150, k.o. Jazbina-Lug
Naziv	Dvorac Balagovi Dvori
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Zagrebu
Glavna datacija	1. pol. 19. stoljeća
Naručitelj	Obitelj Kulmer
Vlasništvo	Republika Hrvatska
Pravni status	Z-4733
Namjena	Centar za odgoj i obrazovanje Lug Samoborski

Povijesni katastar imanja iz 1862., zona zaštite na DOF podlozi:

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Trokrilni dvorac okružen je prostranim pejzažno uređenim perivojem s ribnjakom, koji se većim dijelom prostire u prednjem, zapadnom dijelu parcele, prema cesti Bregana – Samobor, koja definira zapadnu granicu imanja. U stražnjem dijelu imanja, gdje je nekada bila gospodarska zona, nalaze se recentno izgrađene zidanice koje su u funkciji odgojne ustanove.

2.1. DVORAC

Trokrilni jednokatni dvorac tlocrtno U osnove, zaključen dvostrešnim krovovima, sastoji se od starijeg dijela - glavno krilo s orijentacijom na perivoj i bočno sjeverno krilo – te kasnije dograđenog južnog krila kojim je formiran današnji volumen. Značajna osobina glavnoga krila je kontinuirano protezanje mase i visoko krovništvo s mezaninskom zonom.

U obje etaže dvaju povijesnih krila primijenjen je prostorni koncept temeljen na nizovima anfiladno povezanih prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova, koje prate hodnici s orijentacijom na dvorište. U središtu glavnog krila je ulazna veža naglašene vertikalne mjere nad kojom je središnja prostorija kata koja se proteže cijelom širinom krila, a prilazi joj se iz susjednih prostorija s nekoliko stepenica. Rastvorena je prema zapadu velikim prozorom oblika lunete koja se pojavljuje na glavnom pročelju iznad portala kao važan artikulacijski element. Vertikalna komunikacija odvija se zasebnim jednokrlnim stubištima u zapadnom i istočnom dijelu glavnog krila dvorca koje dijeli ulazna veža. Prostorije prizemlje zaključuju drveni masivni grednici ili bačvasti svodovi sa susvodnicama, a hodnike križni svodovi ili grednici, dok su sve prostorije kata zaključene ravnim stropovima.

Glavno klasicističko (bidermajersko) pročelje artikulirano je parovima pilastara velikog reda koji obuhvaćaju prizemnu i katnu zonu te podržavaju kontinuirani vijenac naglašene višestruke profilacije iznad kojeg je mezaninski pojas i krovnište. Unutar polja koja su formirana spomenutim pilastrima nalaze se pravokutni prozori prizemlja i kata s naglaskom na slijepim polukružnim nišama i pripadajućim lučnim profilacijama. Središnja zona istaknuta je portalom iznad kojeg je veliki prozor u obliku lunete koju obrubljuje reljefne ružice. Unutar mezaninske potkrovnice nalazi se reljefni prikaz koji simbolizira plodnost zemlje i rad iznad stri središnja polja pročelja, dok su nad rubnim zonama maleni prozori u

obliku luneta. Ostala pročelja artikulirana su samo prozorskim otvorima i zaključnim vijencem s tim da je na dvorišnom pročelju glavnog krila vratni otvor veže oblikovan dvostrukim pilastrima i naglašenom trabeacijom.

Vrijednosti dvorca doprinosi i dijelomice očuvana oprema interijera u vidu popločenja (oblutci i kamene ploče) i zidnih pilastara glavne veže, keramitnih ploča hodnika, vratne stolarije većine prostorija, hrastovog parketa u glavnoj katnoj prostoriji, kaljevih peći itd.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Gospodarska zona s nekoliko većih zidanica je, prema katastarskom listu iz 1862. godine, bila u stražnjem istočnom dijelu imanja. Danas se u tom prostoru nalazi veći broj recentnih zidanica koje se koriste za potrebe odgojno-obrazovne ustanove. Ipak očuvana je jedna povijesna zgrada - izduljena katnica sa središnjim rizalitim istakom koja potječe iz vremena izgradnje dvorca o čemu svjedoči velika prostorija prizemlja s češkim svodovima na širokim pojasnicama. Njen je volumen moguće mijenjan tijekom vremena zbog prilagodbe potrebama korisnika kompleksa.

2.3. KRAJOLIK

Prostrani perivoj uređen je kombinacijom širokih travnatih ploha i grupa visokih stabala kojima je postignuta perivojna dinamika i vizure. U njegovom jugozapadnom uglu nalazi se relativno veliki ribnjak okružen visokim stablima bjelogorice. Pred glavnim pročeljem dvorca kao i cijelom duljinom perivoja, gotovo da samog zapadnog ruba, provlači se travnata ploha koja otvara vizure na dvorac. Osnovna koncepcija perivoja potječe vjerojatno iz sredine 19. stoljeća, a tijekom vremena je dopunjavan biljni fond. Danas se u njemu nalaze i vrlo stara stabla hrasta.

3. STANJE

Dvorac je u vrlo dobrom stanju kako u građevinskom smislu tako i stanjem opreme interijera jer se kontinuirano održava. Interijer dvorca prilagođen je potrebama ustanove koja ga koristi uz maksimalno poštivanje povijesnih arhitektonskih struktura uključujući interijersku opremu koja je dijelom sačuvana do današnjih dana. Pročelja s visoko očuvanim izvornim slojem žbuke i svim pripadajućim klasicističkim dekorativnim arhitektonskim elementima potrebno je obnoviti u skladu s konzervatorskim smjernicama.

4. VALORIZACIJA

Klasicistički dvorac s očuvanim perivojem i nekadašnjom velikom gospodarskom zonom svjedoči o rezidencijalnom stanovanju na ovome prostoru tijekom 19. stoljeća kao i uređenju i organizaciji dvorskog kompleksa s obaveznim perivojem koji postaje važnim dijelom cjeline u duhu filozofije toga vremena. Svjedočanstvo je o načinu života najvišeg staleža ondašnjeg društva koje primarno živi izvan grada objedinjujući na jednom mjestu življenje i privređivanje.

Estetsko-umjetnička vrijednost dvorca proizlazi iz kvaliteta arhitektonskog ostvarenja koje nosi obilježja kasnoga klasicizma (bidermajera) koji se na ovim prostorima javlja najčešće pod utjecajima bečke arhitektonske produkcije toga vremena. Dok prostornom strukturom slijedi tradicionalni koncept nizanja međusobno povezanih prostorija s uzdužnim hodnicima, njegovo glavno pročelje izvanredan je primjer spomenutog stila sa svim karakterističnim elementima artikulacije i oblikovanja.

Nadalje, dvorac je skladno uklopljen u perivojno oblikovani okoliš postavši njegovim nerazdvojnim dijelom. Uokviren zelenilom perivoja formira karakteristične vizure što mu priskrbuje izrazitu ambijentalnu vrijednost i simbolički značaj. Dvorac ima elemente društvene vrijednosti jer je uz očuvanje izvorne strukture prenamijenjen i prilagođen za korištenje Centra za odgoj i obrazovanje Lug Samoborski. Iako namjena nije odgovarajuća, uz brigu o dvorcu i afirmaciju njegovih vrijednosti te primarno korištenje pomoćnih, recentno izgrađenih zgrada u gospodarskoj zoni, može se smatrati prihvatljivim primjerom održivog korištenja u kontekstu dvoraca kontinentalne Hrvatske.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č. 149, k.o. Jazbina-Lug – stupanj zaštite: D2, D3, R1

Dva povijesna krila

Glavno zapadno i bočno sjeverno krilo obnavljat će se primjenom konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme (vratna i prozorska stolarija, povijesni parket u glavnoj dvorani itd.) Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

Južno, recentno sagrađeno krilo i dogradnja bočnog sjevernog krila bez stilskih su obilježja pa se preporuča održavanje vanjštine u skladu sa smjernicama nadležnog Konzervatorskog odjela. Unutrašnjost je moguće prilagođavati potrebama suvremene namjene.

Gospodarska zgrada, k.č. 149, k.o. Jazbina Lug – stupanj zaštite: G2

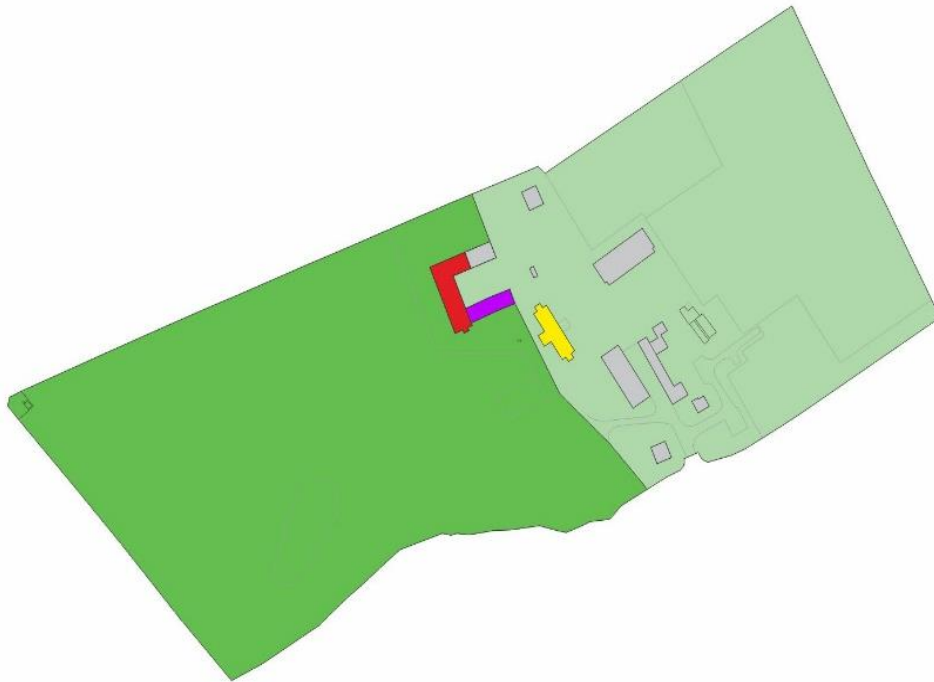
Obzirom na očuvanost volumena i konstruktivnih elemenata prizemlja u vidu čeških svodova zgrada će se obnavljati primjenom konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije pročelja i konstruktivnih elemenata prizemlja.

Krajolik, k.č. 149, 150 k.o. Jazbina-Lug – stupanj zaštite: K2

Očuvanje ili rekonstrukcija perivojne matrice te očuvanje starijih stabala (hrasta, platane, kestena) s mogućim uvođenjem novog biljnog fonda i opreme, usklađenima s identitetskim obilježjima krajolika i karakterom okoliša.

Krajolik s recentnom izgradnjom, k.č. 149, 150 k.o. Jazbina-Lug - stupanj zaštite: K3, R1

Izgradnja na mjestu nekadašnje gospodarske zone održavat će se u skladu s potrebama korisnika, a prema smjernicama nadležnog Konzervatorskog odjela. Potrebno je očuvati zelenu zonu u skladu s identitetskim obilježjima krajolika.

DVORAC

- D2 ■ Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.
- D3 ■ Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

GOSPODARSKE ZGRADE

- G2 ■ Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

PERIVOJ

- K2 ■ Očuvanje ili rekonstrukcija matrice s mogućim uvođenjem novog biljnog fonda i opreme. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju studije perivoja koju je prethodno potrebno izraditi.
- K3 ■ Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjericama nadležnog konzervatorskog odjela).

RECENTNA IZGRADNJA

- R1 ■ Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Vodič arhitekture Samobora i okruženja, Zagreb, 2003., grupa autora, 140

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.